

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Redactioneel

Ausloos, J.

Publication date

2021

Document Version

Final published version

Published in

Privacy & Informatie

License

Article 25fa Dutch Copyright Act (<https://www.openaccess.nl/en/in-the-netherlands/you-share-we-take-care>)

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Ausloos, J. (2021). Redactioneel. *Privacy & Informatie*, 24(1), 1. Article 1. <https://www.uitgeverijparis.nl/nl/reader/209246/1001534533>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Redactioneel

1

Bij het eerste nummer van alweer een nieuwe jaargang is het altijd fijn even terug te blikken op het voorbije jaar. En dat was best wel tumultueus. Privacy en gegevensbescherming zijn niet meer weg te slaan uit het nieuws en maken inherent deel uit van het politieke discours. Zo zien we een duidelijke toename aan uitspraken door rechters en toezichthouders, zijn (Europese) beleidsmakers druk in de weer met allerlei datagerelateerde voorstellen en is er natuurlijk de coronapandemie die de nodige vraagstukken met zich meebracht.

Na meer dan twee jaar AVG blijft de Ierse gegevensbeschermingsautoriteit vrijwel inert in alle dossiers betreffende de grootste AVG-overtreders. In december publiceerde de EDPB een geschillenbeslechting onder artikel 65(1)a AVG, waaruit onvrede bleek met de aanpak van de Ierse autoriteit in een dossier betreffende een datalek bij Twitter. Het mag dan ook niet verbazen dat we in 2020 een toename zagen van acties door autoriteiten in andere lidstaten, waarbij de grote spelers zeker niet gespaard bleven. Zo schreef de Franse CNIL miljoenenboetes uit aan Amazon en Google, en startte de Belgische GBA een high-profileprocedure tegen IAB Europe (Europese hoofdkwartier van het Interactive Advertising Bureau).

De ambitieuze beloftes betreffende een 'Europese datastrategie' die de kersverse Europese Commissie begin 2020 maakte, werden ook enigszins ingelost met drie belangrijke beleidsvoorstellen: de Data Governance Act die tot doel heeft om de uitwisseling van gegevens tussen sectoren en lidstaten te vergemakkelijken, de Digital Services Act die gericht is op het bewerkstelligen van een grotere verantwoordingsplicht van digitale diensten en de Digital Markets Act die tot meer eerlijkheid en openheid in digitale markten moet leiden. Alle drie voorstellen bevatten meerdere raakpunten met de AVG en brengen significante risico's voor privacy en gegevensbescherming met zich mee. Het zal de komende jaren dus zaak zijn dergelijke risico's te minimaliseren en niet te zwichten voor lobbyisten.

De belangrijkste gebeurtenis in 2020 was natuurlijk het uitbreken van de coronapandemie, die ook grote gevolgen had (en nog steeds heeft) voor vrijwel alle thema's die we in *Privacy & Informatie* behandelen. Neem bijvoorbeeld de hele corona-appsaga van begin dit jaar, met een groots opgezette 'appathon' die uiteindelijk op een teleurstelling uitliep. Er waren toch nog veel open vragen betreffende privacy, cyberveiligheid en maatschappelijke impact, waarvan beleidsmakers zich realiseerden dat ze niet over één nacht ijs konden.

Daarnaast heeft de coronapandemie ook de digitalisering van de werkplek en het onderwijs versneld. Wanneer mogen werkgevers temperatuurchecks verplichten? In welke mate kan men gevoelige gezondheidsgegevens opvragen? En mag men zomaar het gedrag van werkne-

mers monitoren nu we steeds vaker thuiswerken en de lijn tussen privé en werk almaar meer vervaagt? De Autoriteit Persoonsgegevens kwam met een FAQ die enige duidelijkheid schept.

Eind 2019 waarschuwden rectoren van Nederlandse universiteiten in *de Volkskrant* nog voor de toenemende afhankelijkheid van commerciële platformdiensten. Dergelijke diensten delen niet dezelfde publieke waarden en beogen evenmin dezelfde maatschappelijke doeleinden als de universiteiten, aldus de hooggeleerden. Ze betoogden dat de enorme hoeveelheden data die worden verzameld, ongeziene macht aan de bedrijven achter dergelijke diensten geven, waardoor alternatieven almaar onrealistischer worden. Het mag dan ook verbazen dat enkele maanden later Nederlandse universiteiten massaal intekenden op allerlei commerciële diensten om online onderwijs te faciliteren. Dit, in tegenstelling tot, bijvoorbeeld het initiatief om samen te investeren in SURF, de Nederlandse samenwerkingsorganisatie die er nou juist op gericht is een veilige en verantwoorde digitale onderwijsomgeving te creëren (zoals de rectoren zelf stelden in *de Volkskrant*). Om nog maar te zwijgen over de enorme privacy-invasieve 'proctoring software' om studenten te controleren bij online tentamens. Zo blijkt dat ook het Nederlandse hoger onderwijs zwicht voor gemakzucht en blitse software-oplossingen in plaats van te investeren in een duurzame digitale infrastructuur die de maatschappelijke rol van het hoger onderwijs vooropstelt en de zelfbeschikking van onderwijsinstellingen en gebruikers versterkt.

Dergelijke beloftes van efficiënte, 'agile' data-oplossingen voor van alles en nog wat, lijken ook de overheid te verblinden. Eind december werd het wetsvoorstel gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden aangenomen door de Tweede Kamer. Een wet waarbij overheidsinstanties enorm veel vrijheid krijgen in het uitwisselen van persoonsgegevens, zonder duidelijke bescherming van burgers. Criticasters waarschuwden nu al voor een toeslagenaffaire in het kwadraat.

Kortom, zowel het bedrijfsleven, onderwijs als de overheid hebben zich in 2020 al te makkelijk overgegeven aan de – vaak onbewezen – beloften van datagedreven technologieën. Het optimaliseren van workflows is nu eenmaal eenvoudiger te kwantificeren, dan dingen als mentale gezondheid, maatschappelijk belang en publieke waarden. Laat 2021, na de schok van 2020, het jaar zijn waarin we met zijn allen tot het inzicht komen dat we onze normen en waarden niet moeten verloochenen op het altaar van efficiëntie en gebruiksgemak. Laat ons vooral de nodige aandacht besteden aan de dingen die net niet in een mooi Excel-bestandje passen.

Jef Ausloos